

Dwory polskie w Wielkim Ks. Poznańskim (10) * 11 kwietnia 2015

Program dziesiątej wycieczki Klubu Turystycznego PTTK w Koninie szlakiem wydanego w 1912 roku albumu Leonarda Durczykiewicza opracował Ryszard Miśkiewicz. Organizacyjnie wsparła go Wanda Gruszczyńska. 75 uczestników z Konina, Goliny i Stupcy wyjechało autobusem i busem. Po drodze w Swarzędzu zarządzony został postój toaletowy.

Morasko. Serdecznie przyjęły nas siostry ze Zgromadzenia Sióstr Misjonarek. Od połowy XVIII w. właścicielem dóbr i wsi był Ignacy Korwin-Bieńkowski, kanonik i scholastyk krakowski, który w 1786 r. wznosił tu okazałą, barokową rezydencję. Obecnie dwór stanowi Dom Rekolekcyjny św. Józefa klasztoru Sióstr Misjonarek Chrystusa Króla. Obok znajduje się wybudowany w latach 1857-87 przez francuza nazwiskiem Constantin Douchy pałac w stylu eklektycznym. Na teren tego dworu również wpuściliśmy nas siostry. Wizytę w Morasku zakończyło odwiedzenie kościoła pw. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela.

W pobliskim Glinnie 9 kwietnia 1759 urodził się Wojciech Bogusławski (zm. 1829 Warszawa), twórca teatru polskiego. Do roku 1951 stał tu jego dom rodzinny, dworek z pocz. XVIII w. W 1964 roku sprowadzono tu 18-tonowy głaz. Tablica proj. Jerzego Sobocińskiego, z brązu, zawisa na nim 29 maja 1966 roku i została skradziona w roku 2001. Nową z żeliwa zaprojektował i wykonał artysta rzeźbiarz Roman Kosmala. Tam dotrzeć można autem terenowym.

Chludowo. Powstanie Chludowa datuje się na połowę XIII w., wtedy przeszło na własność sióstr cysterek z Owińska. Wskutek akcji upaństwowiania wszystkich dóbr duchowieństwa Chludowo w 1797 r. zostało sprzedane rodzinie von Treskow i było ich własnością do 1909. W drugiej połowie XIX w. Wilhelm von Treskow rozpoczął wznoszenie pałacu chludowskiego i założenie parku. Współczesny wygląd niewiele przypomina tamtą budowlę. Pałac posiadał wodociąg i ogrzewanie na ciepłe powietrze. W l. 1922 - 1934 właścicielem majątku był Roman Dmowski. W 1935 r. posiadłość nabyło Zgromadzenie Misyjne Księży Werbistów. Dwór został gruntownie przebudowany w 1948 roku na użytek klasztoru werbistów. W części utworzono Muzeum Misyjno-Etnograficzne. Jedną z salek muzealnych poświęcono jest ojcu Marianowi Żelazkowi zmarłemu w 2005 r., więźniowi obozu w Dachau, który przez 55 lat pracował wśród ubogich w Indiach, m. in. w leprozorium w Puri. Za swoją działalność zgłoszony został w 2002 r. jako oficjalny kandydat do Pokojowej Nagrody Nobla.

Wargowo. Gdy właścicielem Wargowa został hr. Teodor Żółtowski herbu Ogończyk, rozpoczął się rozwój wsi. W 1889r. postępuje budowa pałacu, utworzony zostaje park dworski, „czworaki” i zabudowania gospodarcze. W 1905 wznoszony jest budynek „ochronki”, obecnie wiejski dom kultury, a od 1911 r. rozpoczyna się budowa nowej szkoły. Po II wojnie majątek rozparcelowano. Grunty, budynki oraz pałac z parkiem przejęło PGR. Po przemianach ustrojowych, w latach 90-tych XX wieku, wrócili do Wargowa potomkowie hr. Teodora Żółtowskiego. Posesja jest obecnie własnością prywatną Romana Żółtowskiego. Sołtys Irena Magdziarek oprowadziła naszą grupę po parku i zorganizowała spotkanie przy kawie w obiekcie "ochronki". W serdecznej atmosferze podziwialiśmy zapobiegliwość mieszkańców i ich troskę o zasoby kulturowe swojej miejscowości.

Objezierze. Ostatni potomek rodu gen. Wojciech Węgorzewski h. Leszczyc, syn szambelana króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, żonaty z Anielą Kwilecką w l. 1786-88 wznosi pałac objeziński. Przypuszczalny budowniczy pałacu to poznański architekt Antoni Höhne. Po latach wieś przechodzi w r. 1828 w ręce Heleny z Kwileckich i jej męża Wincentego Turno. Wieś z okresu Anieli Węgorzewskiej, a później Turnów była ogniskiem życia kulturalnego oraz idei niepodległościowej. W pałacu mieścił się m. in. Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza. Obecnie właścicielem pałacu i parku jest pan Paweł Turno. W kościele parafialnym św. Bartłomieja Apostoła, powstałym z fundacji joannitów poznańskich w XII lub XIII w. znajduje się rodzinne mauzoleum Turnów, a w nim m. in. tablica epitafijna Witolda Turno, który zginął w bitwie w 1863 r. pod Ignacem, a grób Jego znajduje się w Licheniu.

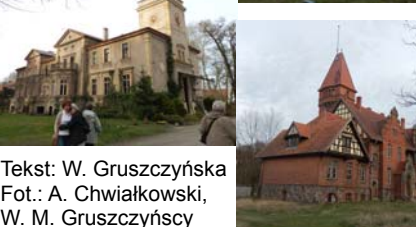
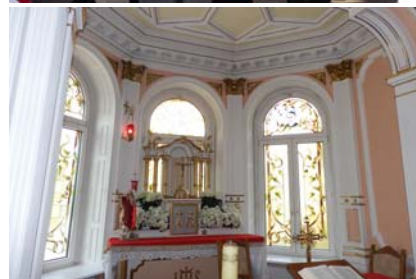
Łukowo. Kościół filialny pw. Św. Michała Archanioła gościł Adama Mickiewicza, który odwiedzał tu swego najstarszego brata - Franciszka, 24 grudnia 1831 roku. Pamięć o braciach i gościnnych gospodarzach pielęgnuje ks. Jan Stefan, kustosz założonej z jego inicjatywy w 2001 r. Izby Pamięci w Domu Parafialnym. Niestety, nie zdążyliśmy dotrzeć do Rożnowa.

Kobylniki. We wsi pałac wzniesiony przez Zygmunta Gorgolewskiego dla Tadeusza Twardowskiego, drugiego ordynata (syna Teodora) w 1886 r. Pałacowi nadano charakter neorenesansowy, nawiązujący do północnoeuropejskiej wersji tego stylu (*Queen Anne Revival*). Tu spożyliśmy obiad i spacerowaliśmy po parku.

Gaj Mały. Wieś zmieniała wielokrotnie właścicieli, aby od połowy XVIII wieku aż do II wojny światowej pozostawać w rękach Raczyńskich. Od 1845 Gaj Mały był siedzibą Ordynacji Obrzyckiej pozostającej we władaniu tzw. niemieckiej linii Raczyńskich. Pozostał dwór z 1803 roku generała Filipa Raczyńskiego i pałac z 1845 roku Atanazego Raczyńskiego połączone w latach 1861-63 potężną wieżą bramną. Niesamowite historie opowiedział tu R. Miśkiewicz.

Baborówko. Wieś w końcu XIX w. przeszła w ręce niemieckiego rodu von Hantelmanów. Dla nich około 1895 r. został zbudowany pałac eklektyczny z elementami secesyjnymi. Od 1953 r. mieścił się w nim Zakład Doświadczalny Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa przekształcony w Doświadczalny Zakład Rolny. Obecnie pałac jest w rękach prywatnych. Przyjął nas pan Henryk Święcicki junior i opowiedział o koniach. Potem gospodarz Henryk Święcicki opowiedział o historii posiadłości i dniu dzisiejszym ośrodku jeździeckiego.

Napachania. Od II poł. XIX w. właścicielem wsi był Niemiec Rudolf Griebel. To dla niego w roku 1897 berlińska firma architektoniczna Solf und Wichards wzniosła pałac w stylu renesansu północnoeuropejskiego (*Queen Anne Revival*). Sam projekt był na tyle interesujący, że znalazł się w ówczesnym czasopiśmie Berliner Architekturwelt. Nas również zainteresował, a zdjęcia wykonaliśmy przez płot. Z Napachania wracaliśmy śpiesznie do Konina, poganiani przez tarczki kierowców. Na 21 wylądowaliśmy szczęśliwie na parkingu PTTK w Koninie.

Tekst: W. Gruszczyńska
Fot.: A. Chwiałkowski,
W. M. Gruszczyński